

tisti posamezni naši prijatelji in pa občine in posojilnice, ki so mislili postati pokrovitelji našega društva, postali že prejšnja leta; nekaterim pa tiči v želodu naša organizacija, naša hranilnica in naša tiskarna in mislijo, da porabimo nabrani denar v te namene, kar pa seveda ne odgovarja resnici. Posojilnice so nam darovale letos 520 K, občine z Ljubljano vred, ki plačuje 500 K na leto, 600 K in štiri učiteljska društva (sežansko, ljubljanska okolica, kamniško in tržaška okolica) 200 K. Trdka Grubbauer in trgovec Bahovec sta darovala 400 K. Pokrovitelj je priraslo letos 5, in sicer: Hranilnica in posojilnica učit. konvikta, Glavna posojilnica v Ljubljani, Okrajna posojilnica v Kobaridu, Tolminska hranilnica in posojilnica in Notranjska posojilnica v Postojni. Izmed županstev je plačalo županstvo v Metliki 3. rok in županstvo v Idriji pa 2. rok po 50 K na račun pokroviteljine. Izmed okr. učit. društev so plačala na račun pokroviteljine po 50 K Sežansko učit. društvo 3. rok, Ljubljanska okolica 3. rok, Kamniško učit. društvo 2. rok in Učit. društvo za Trst in okolico pa 1. rok.

C. F. J. I. jubilejska ustanova se je izplačala Mariji Osana. Prvotna glavica te ustanove se je pomnožila za 72 K 62 h ter znaša letos 3152 K 81 h; pokojni Josip Traven je zapustil za to ustanovo 3586 K 63 h in obresti tega legata pa znašajo približno 96 K; ako seštejemo te vsote, znaša ustanova 6835 K. Ta glavica bo doznala nad 300 K obresti in zato nam bo mogoče na podstavi ustanovnega pisma, glasom katerega se mora $\frac{1}{3}$ obresti pripisati vsako leto h kapitalu, razpisati 1908. leta, ko praznujemo cesarjevo vladarsko 60 letnico, razpisati dve novi ustanovi po 80 K.

Kolekta poštinih znamk se je preživela, kakor so se svoj čas preživele znamke za učiteljski konvikt. Prav dobro nadomestilo za "kolekto" bodo Janko Žirovnikove narodne pesmi za šolsko mladino. Natisnilo se jih je 20.000 komadov. Tiskarski in knjigoveški stroški, ki so znašali 1244 K 22 h, so bili poravnani že koncem novembra, in sicer iz kupička, le 80 K se je plačalo iz glavnice. Od 1. decembra dalje teče že dobiček, in sicer ga je že blizu 300 K, ki pa v letošnjem računu še ni všteti. Dobitka bo toliko več, čim bolj se bodo razpečavale te krasne pesmi. Odvisno je to edinole od učiteljstva.

Koncertov na korist konviktu letos ni bilo nikjer; umestno bi bilo, da v jubilejskem letu priredi vsako društvo v proslavo cesarjevega 60 letnega vladarskega jubileja koncert na korist učiteljskemu konviktu ter položi svoj jubilejski dar na žrtvenik našega društva.

Knjižice „Pri našem cesarju“ je še veliko iztisov neplačanih. Prizadeta šolska vodstva prosimo, da store svojo dolžnost, sicer bomo primorani poslati račun na krajni šolski svet.

Ko pove blagajnik še, kje je naložen denar in pokaže dotične hranilnične knjižice, končuje svoje poročilo s pozivom, da se učiteljstvo v jubilejskem letu poprime s posebno vnemo nabiranja darov za to društvo.

Da je ves denar plodonosno naložen, je treba posebno poudariti, ker je prišla na deželno vlado — od naših prijateljev! — anonimna ovadba, da je društvo ves denar založilo v Učit. tiskarno. To je seveda gola in hudobna laž.

Tov. Gregorin je predlagal, da se takoj pošljejo prošnje na občine za podporo. Blagajnik obljubi, da se to takoj zgodi, kakor se je doslej vsako leto.

Tov. Kaba je predlagal, naj se izreče vodstvu popolno zaupanje, kar je bilo soglasno sprejeto.

Pregledovalec računov tov. Kečelj je povedal, da so bili računi vestno pregledani ter so v najlepšem redu.

Volitve.

Na predlog tov. Šege je bil izvoljen stari odbor z vzklikom, in sicer: Furlan Jakob, predsednik; Jelenc Luka, podpredsednik; Režek Juraj, tajnik; Dimnik Jakob, blagajnik; Gärtner F., Gangl Engelbert, Scheschark Fr. in Šijanec Ignacij odborniki. Za revizorje so bili izvoljeni Bernot, Sadar in Kečelj.

Predlogi.

Tov. Križman je predlagal, naj se sklene v proslavo cesarjeve 60 letnice zgraditi konvikt. V ta namen se naj občinski svet naprosi, da nakaže obljubljeno stavbišče, a stavbni kapital se naj dopolni z amortizacijskim posojilom. Dalje ko bomo odlašali, dražja bo stavba. Govornik upa, da se bodo mlajši kolegi z največjo vnemo lotili nabiranja prispevkov. Bolelo bi ga srce, ako bi se 25 letnica „Zaveze“ ne mogla slaviti pod lastno streho. — Razvila se je daljša debata. Tov. Dimnik je opozarjal na žalostne izkušnje pri zgradbi „Narodnega doma“, „Katoliškega doma“ itd., kjer so gradili, preden so imeli skupaj potrebni stavbni kapital. Tov. Gangl je rekel, da naj v jubilejskem letu začne služiti učiteljstvo samemu sebi. Stori jo je za vse mogoče namene, delalo za druge, naj stori končno tudi kaj zase. Ako vsak izmed 2000 učiteljc in učiteljev prispeva na mesec po 2 K, pomnožilo bi se imetje v treh letih na okroglih 215.000 K, potem bi se mogel učiteljski dom graditi, na zgradbo pa bi se zapisalo „Učiteljstvo — sebi“. — Tov. Likar je predlagal, naj se odbor izprožene misli resno poprime ter poskrbi za odseke po deželi s pokrovitelji, ki bodo imeli vso akcijo v rokah. Tov. Jelenc je predlagal, naj se ta posel izroči že obstoječim odsekom za izvenšolsko delovanje pri okrajnih učiteljskih društvih. — Na predlog tov. Dimnika so se vsi predloži odstopili odboru v proučevanje. Tovariši Šega je izrekel željo, naj odbor pride pred prihodnji občni zbor s konkretnimi predlogi. Tov. Zupan pa je predlagal, naj se vsi nadaljni tozadevni predlogi pošljejo odboru. S tem je bil občni zbor končan.

* * *

Takoj potem se je vršil občni zbor „Deželnega slov. učit. društva.“ Poročilo o tem zborovanju priobčimo prihodnjič.

Važen poziv štajerskemu učiteljstvu.

Že nekaj let obračamo učitelji pozornost na ureditev pravnih razmer šole in našega stanu. Tozadevne težnje se kažejo v tem, da so nastale okrajne, deželne in državne organizacije, ki ščitijo in branijo pravo v šolskih vprašanjih in pravico učiteljstva.

Prizivi na višje instance, ki se množijo vedno bolj, so dokaz, da se zavedajo šolske oblasti svojih, učitelji svojih pravic.

Po odlokih, ki se provzročijo potom postavnega zasledovanja šolskih in stanovskih zadev, se ne ustreza le interesom posameznika. Mnogokrat se uravnajo in popravijo na tak način splošni nazor o šolstvu in učiteljskih pravicah, ki so poprej nasprotovali duhu in zmislu šolskih postav.

Tudi učitelju, ki ne išče zavetja svojih pravic pri pravobrambni organizaciji, je nujno potrebno, da pozna glede na šolstvo izišle odredbe in odloke. To znanje mu je varen in siguran voditelj v vseh šolskih in stanovskih stvarih, daje mu pogumne delavnosti in čut mirnosti, kadar hodi pravo pot in pot prava v zavozlanih in kočljivih slučajih.

Zavedanje o pravici in pravu je dovedlo učiteljstvo do iskanja zanesljivih in natančnih svetovalec. Najboljši svetovalec naš je zbirka šolskih postav, uredb in odlokov, ki uredijo dejstvene potrebščine šolstva in stanu, ki njemu služi. Takšno zbirko izdaje n. pr. tudi nemško dež. učit. društvo na Češkem. Zbirka postav in odlokov na šolskem polju sicer ne služi le učiteljem in njihovim organizacijam, marveč je tudi šolskim oblastim največje veljave. Potrebno zbirke šol. postav i. dr. čutimo štajerski učitelji od dobe, odkar je nehala izhajati zbirka „Die neuen Gesetze und Verordnungen auf dem Gebiete der Volksschule in Steiermark.“

Pri uradnih konferencah — tudi v štajerski dež. konferenci iz leta 1905. — v učit. društvih in zvezah se je čestokrat izrekla želja po izdaji zbirke šolskih postav in določb.

Kot izvršitev dotičnih predlogov lahko smatramo izdajanje šolskih postav itd., ki ga prireja c. kr. dež. šolski nadzornik g. Peter Končnik v Gradcu. Ta zbirka prinaša mnogo do sedaj neobjavljenih odlokov in je zaradi tega dobrodošla dopolnitev zgoraj omenjene, prekinjene zbirke.

Da bi se ustreglo splošni želji po narčno in pregledno urejeni zbirki štaj. šolskih postav, je sklenil odbor gospodarskega oddelka graške podružnice društva „Lehrerhausverein“ na Dunaju, da priredi izdajo dela ustrezajočega potrebam učiteljstva.

Stvarni, a posebno denarni pomisleki, so bili dotičnemu odboru povod, da je čakal z izdajo zbirke, dokler ne izide izvrševalna uredba k ministrskemu šolskemu in učnemu redu.

Sedaj, po objavljeni izvršilni uredbi, je prišel primerni čas, da stopi odbor pred učiteljstvo ter ga obvesti o podjetju s prošnjo za razumno podporo.

Delo, zbirka šolskih postav itd. bo obsegalo tri dele. V 1. delu bodo zbrane in časovno urejene državne šolske postav, ministrski odloki in uredbi. 2. del bo imel dež. šolske zakone in najvažnejše odloke c. kr. dež. šolskega sveta. 3. del bo izšel pozneje in bo imel učne načrte.

V zbirki ne bo odlokov, ki so le priličnega pomena in takšnih, ki so se razveljavili po poznejših odlokih. Vsakemu delu bo dodan pregledni zapisnik vsebine, 2. delu tudi stvarni zaznamek (register), kot dodatek pa nekaj določb drž. kaz. zakonika, katerih poznanje je učitelju potrebno.

Da bo knjiga za rabo ročna in uslužna, bo imela podčrtne-nožne opazke k najvažnejšim razsodbam drž. sodišča, zbrane v posebnih, preglednih zapisnikih. Pri sestavi zbirke se je gledalo na to, da so se odnošaji po vsebini enakih ali sličnih določb uvrstili tako, da se lahko hitro najdejo.

Odbor za izdajo zbirke šolskih postav i. dr. se nada, da je ustvaril po mnogoletnem in trudopolnem delu to, kar bo dobro došlo vsem upravičenim zahtevam. Toda gre za to, da pride dogotovljena zbirka v tisk. Četudi odbor oceni vse dole predloge prav stvarno in stremi po zmanjšanju stroškov, se mu zdi podjetje nevarno, dokler ni zasigurjena moralna in gmotna podpora od c. kr. dež. šolskega sveta, okrajnih in krajnih šolskih svetov, šol. vodstev in od učiteljstva. Da dobi odborov računski kalkulo realno in sigurno podlago, mora visokost izdaje poznati vsaj približno. Od tega je naravno odvisna visokost stroškov in prodajalna cena knjige. Prvi in drugi del knjige bosta imela okoli 1100 strani in cena bo 6—8 K.

Odbor prosi in vabi tem potom učitelje in učit. društva, ter vsešolske oblasti, da blagovolijo važnost zbirke š. postav uvaževati in naročiti opisano delo.

Oglaš za svoječasni kup tukaj priporočene zbirke je poslati na poštinih dopisnicah Francetu Monscheinu, šol. vodji v Tobelbadu pri Gradcu, in sicer čim prej mogoče.

Pripomniti je še, da se poteguje odbor za dotorizacijo zbirke od dež. š. sveta. Na stanovski zavednosti učiteljstva je leželo, bo li zamoglo od njega zaželeno delo v svet ali ne. S tovariškim pozdravom odbor za prireditve in izdajo zbirke štaj. š. postav.

M. Camuzzi, načelnik; Franz Monschein, namestnik; Franz Schlumpf, tajnik.

Po „Pedag. Zeitschrift“ z dne 17. nov. 1907. August Požegar.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Slovenska Šolska Matica. Odborove seje dne 22. decembra 1907 ob 3. uri popoldne v zbornici II. mestne deške ljudske šole v Ljubljani so se udeležili: predsednik Henrik Schreiner in odborniki: dr. Janko Bezjak, Viktor Bežek, Jakob Dimnik, Hinko Družović, Franc Gabršek, Jos. Mešiček, Andrej Senekovič in urednik dr. Josip Tominšek.

I. G. predsednik se spominja v toplih besedah rajnega odbornika Vekoslava Strmška in njegovih velikih zaslug za društvo. Vznak sožalja vstanejo navzoči odborniki s sedežev.

Nato pozdravlja gosp. predsednik novega odbornika g. Josipa Mešička, ki je vstopil v odbor kot Strmškov namestnik, in čestita v odborovem imenu blagajniku, gosp. Andreju Senekoviču, ki je bil ob svojem umirovljenju odlikovan z naslovom c. kr. vladnega svetnika.

II. Tajnik, g. Franc Gabršek, prebere zapisnik zadnje odborove seje z dne 24. marca 1907., ki se odobri.

G. predsednik poroča, da je ocena Jos. Brinarjevega spisa „Zgodovinska učna snov za učence“ dokaj ugodna, vendar bodi snov kratka, zato bo treba spis še skrajšati.

Dalje pojasni g. predsednik, da v Tolminskem učiteljskem društvu ni predaval, ker je napovedano zborovanje odpadlo.

III. Tajnik poroča o kurentnih rešitvah izza zadnje odborove seje, ki se vzamejo odobrilno na znanje.

IV. Hans Trunkovega letaka „An die Eltern“ se je v slovenskem prevodu z naslovom „Staršem šolske mladine“ natisnilo 15.000 iztisov; 5000 iztisov je naročilo c. kr. ministrstvo za bogočastje in nauk za poprečni znesek 100 K, ostalih 10.000 iztisov se določi prodajalna cena po 2 h za iztis. Slavna šolska vodstva, oziroma krajni šolski sveti se vabijo, da hitro naroče potrebno število iztisov, dokler je kaj zalogo. Spis je prav primeren, da se razdeli staršem ob raznih ugodnih prilikah.

V. Sklene se, da se zopet vloži na c. kr. ministrstvo za bogočastje in nauk prošnja za stalno letno podporo, oziroma za priporočilo in nakup knjig iz l. 1905., 1906. in 1907. Ob enem se predlože dotične knjige.

VI. Občinski javni knjižnici v Tolminu in knjižnici v St. Jurju ob južni železnici se prepuste društvene knjige po znižani ceni.

VII. Da si osnuje društvo svojo knjižnico, je poslal odbor doslej raznim slovenskim, drugim slovanskim ter nemškim društvom in časopisom Matičine publikacije brezplačno s prošnjo, da bi tudi dotična društva in časopisi pošiljali Matici svoje proizvode v zameno. Ta prošnja je imela prav malo uspeha. Zato se bo znanprej brezplačno pošiljanje društvenih knjig ustavilo, ako ne dobi Matica v zameno dotičnih proizvodov.

VIII. Blagajnik, g. Andrej Senekovič, poroča o denarnem stanju z dne 21. decembra 1907. Dohodkov je bilo 6836 K 63 kron, stroškov 1018 K 88 K, ostane torej v blagajnici 5817 K 74 K. Preostanek iz leta 1906. znaša 937 K 47 K. Spominski listi kažejo prebitka 186 K.

IX. Ker so spominski listi že pošli, se sklene, da se založe novi, toda z lepšim okvirom, v manjši obliki in na tršem papirju. Besedilo ostane isto. Okvir bo narisal g. profesor Anton Gvaiz v Gorici.

X. Za l. 1907. je izdala Matica napovedane štiri knjige, ki so že dotiskane, oziroma bodo dogotovljene še pred Novim letom in se začno takoj nato razpošiljati, tako da jih prejmo društveni pravočasno.

I. zvezek „Komentiranih šolskih klasikov“ (Prešernov „Krst pri Savici“) pa izide v založbi „Slovenske Šolske Maticе“ tekem l. 1908.

XI. Za leto 1908. se določijo naslednje knjige:

1. Slavnostna izdaja Pedagoškega Letopisa, VIII. zv., v proslavo 60 letnice vladanja cesarjevega s primernim uvodnim člankom;
2. Nazorni nauk za 2. in 3. šolsko leto, 2. snopič (konec);
3. Šola in dom s posebnim ozirom na roditeljske večere, II. (praktični) del;
4. Popularno - znanstvena knjižnica, I. zv.;
5. eventualno: Prirodopisna ali prirodoslovna učna snov za ljudske šole.

Za leto 1909. se namerava izdati „Zemljepisna učna snov za ljudske šole“ (za Kranjsko, Štajersko, Primorsko [Goriško, Trst z okolico in Istro] in Koroško).

XII. Sklene se, da izda Matica „Narodne otroške igre“ z besedilom. Vsled tega se vabijo p. n. učitelji in učiteljice, da zbirajo stvarino in jo pošiljajo odboru.

XIII. Določijo se nagrade za l. 1907.: funkcionarjem in urednikom kakor lani, pisateljem kakor doslej (po 40 kron od tiskane pole).

XIV. Sklene se, da se najame v društvene namene posebna soba.

Kranjsko.

Vdovsko učit. društvo. Prosim vse gg. člane „Vdovskega učit. društva“, da v prihodnje plačujejo letnino vedno le od 1. prosinca do 30. mal-ga travna vsakega leta, ker mi delajo izrednosti velike težave pri sklepanju društvenih računov. Tudi dobe vnani člani takoj po novem letu 1908. pošne položnice, da tem lažje ugođe zgoraj izraženi želji, ozir. prošnji.

Ljubljanski člani ne dobe poštinih položnic in plačujejo letnino po stari navadi, vendar vselej do konca malega travna vsakega leta po § 10. društvenih pravil, ker sicer molče prenehajo biti člani tega društva.

Jos. Cepuder, društveni blagajnik.

Učiteljski krožek St. Vid pri Ljubljani ima svoj III. sestanek v četrtek, 16. januarja, pri „Slepem Janezu“. Posebnih vabil ne bo. Gostje dobro došli! Na snidenje!

Društvo slovenskih učiteljc je zborovalo dne 31. decembra pret. l. v šentjakobski šoli v Ljubljani. O zborovanju smo prejeli poročilo, ki ga priobčimo v celoti prihodnjič, ker nam je danes zmanjkalo prostora.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za brežiški in sevnjski okraj ima svoj občni zbor v ponedeljek, dne 6. januarja 1908., točno ob pol 11. uri dopoldne v šoli na Vid mu. Dnevni red: 1. Odobrenje zapisnika zadnjega zborovanja. 2. Dopisi in društvene zadeve. 3. Predsednikovo poročilo o društvenem delovanju lanskega leta. 4. Poročilo blagajničarke in pregled računa za l. 1907. 5. Razna druga poročila. 6. K točki: „Na delo med ljudstvo!“ 7. Iz šolske prakse. 8. Želje in nasveti.

Vsem družstvenikom in družstvenicam kliče odbor: Na snidenje!

Konjiško učit. društvo je sklenilo, da bo prirejalo v svojem okraju roditeljske sestanke. Prvi roditeljski večer se je vršil 15. decembra 1907. v čadramski šoli. Obisk je bil nepričakovano dober. V kraju kot je Čadram, kjer ljudstvo ni posebno naklonjeno šoli, se nismo nadejali kaj takega. Računali smo na kakih 40 ali 50 prijateljev šole, a prišlo jih je čez 120. Tov. nadučitelj Brumen je izborni izvajal svoj tema „O vzgoji otrok pred in med šolsko dobo“. Ljudstvo je pazno in z zadovoljstvom poslušalo predavanje. Ob koncu se je razvila živahna debata med starši in učiteljstvom. Starši so z veseljem obljubili, da se prihodnjega sestanka radi udeležijo. Tudi več tovarišev in tovarišic je bilo navzočih. Upajmo, da tudi pri nas ljudje izprevidijo, da je šola le njim in njihovi deci v korist. Janko Kržižič.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje v nedeljo, 12. dne januarja 1908., ob pol 11. uri dopoldne v okoliški šoli. Vzpored: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Dopisi. 3. Letno poročilo. 4. Volitev novega odbora. 5. Volitev dveh pregledalcev društvenih računov. 6. Volitev odbora za izvenšolsko delovanje. 7. Slučajnosti in nasveti.

K polnoštevilni udeležbi vabi vljudo

Žihher, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za mariborsko okolico ima svoje glavno zborovanje v četrtek, dne 9. prosinca 1908., ob pol 11. v šoli Leitersberg-Krčevina.

Dnevni red: 1. Zapisnik o zborovanju dne 5. dec. 1907. 2. Dopisi in razgovor o njih. 3. Poročilo delegata o zborovanju „Zveze“ dne 8. dec. 1907 v Celju. 4. Poročilo načelnika o društvenem delovanju v preteklem letu. 5. Poročilo blagajnika o društvenem imetju. 6. Predlogi in nasveti. 7. Volitev novega odbora.

Čislane gg. odbornike prosim, da se snidejo v svrhu pogovora nekaterih društvenih važnosti že ob 10.

Dragi tovariši in tovarišice!

Blizu in daljna prihodnost šolstva in našega stanu bo zahtevala složno in tesno združitev naših moči. Pridite vsi dosedanjí člani našega društva, novi pa pristopite in vprežite kmalu svoje vrline v prid in korist šolskega in stanovskega napredka. Društvena moralna moč in močna njegova gmotna podlaga tvorita to, kar imenujemo živahnost in zavednost stanovske organizacije. Ne bodimo popustljivi v shvatanju in pojmovanju vrednosti in potrebnosti stanovskega druženja!

Imenom odbora kliče vsem veselo in podjetno 1908. leto

Avguštin Požegar, t. č. načelnik.

Književnost in umetnost.

Domače ognjišče. Štev. 12. tega letnika prinaša to-le vsebino: 1. — n —: Dobrotnikom. — 2. Ob koncu leta. — 3. Ferdo Plemič: Več solnce! — 4. Listek. Ferdo Plemič: „Ne pusti me umreti!“ — Ivo Trošt: Zastrta slika. — 5. Dopisi. — 6. Drobline. — 7. S to številko je zaključilo „Domače ognjišče“ svoj prvi letnik, ki si je pridobil pod spretnim urejevanjem tov. nadučitelja Dimnika vseobče priznanje. Vsa snov je zanimiva in aktualna, kazalo pa izpričuje bogato vsebino. „Domače ognjišče“ se je med ljudstvom priljubilo, kar dokazuje, da je bilo potrebno. Sedaj je naša skrb, da se mu pomnoži število naročnikov. Ti se naj takoj zglase, da ne bo — kot letos — zmanjkalo posameznih števk.

Zvonček objavlja v 1. šte. devetega letnika to izbrano vsebino: 1. Siromakova smrt, Fr. Ločniškar. Pesem. — 2. Naša Minka na Gorenjskem. Juraj Pan-grac. Povest. — 3. Težka naloga. Podoba v barvotisku. — 4. Premodre glave. Silvester K. Narodna smešnica. — 5. Hčerki. E. Gangl. Pesem s podobo. — 6. Mladi fizik J. N. Poučni spis. — 7. Božja pravičnost. Fran Mrmolja. Narodna legenda. — 8. Jakec in Mihec. Polenčan. Povest. — 9. Raztrgane hlače. Slika v barvotisku. — 10. Zgodbe iz živalskega življenja. — m —. Povest. — 11. Dva jazbeca. Ivo Trošt. Basen s podobo. — 12. Medved in lisica. Fran Ločniškar. Basen. — 13. Dober zaveznik. Sorin. Povest. — 14. Dvojna bolečina. E. Gangl. Pesem s podobo. — 15. V album, v mlada srčeca. Ivo Danič. Pesem. — 16. Dvojno plačilo. Borisov. Pesem. — 17. Pouk in zabava. Novoletno voščilo. Fr. Rojec. — Usmilite se ptičje! — Božično drevo. — Slovenska država v Ameriki. —

Časnikarstvo v Ameriki. — Za punčko — v smrt. — Najstarejši časopis. — Vas brez moških. — Svinčnik. — Koliko pojedov kruha v posameznih državah. — Jubilejski denar. — Poseben pojav. — Pametna žival. — Kotiček gospoda Doropolskega. — 18. V deveto leto! — List je krasno opremljen, kar dela vso čast „Učiteljski tiskarni“. Poskrbimo, da se število naročnikov podvoji, da se bo list na trdni gmotni podlagi vedno bolj razvijal in korist ljube slovenske mladine. Ta je pač toliko vredna, da ji z lepo knjigo širimo in bogatimo duševno obzorje. To je najlepša opora, ki ji jo lahko damo na pot v življenje!

Popotnik. Letnik XXVIII. — Št. 12. — Na prvem mestu čitamo konec Ohlupovega spisa „O npravní v zvoji in npravnem pouku“ v prevodu, ki ga je oskrbel Karel Svoboda. — Gotovo zbudi splošno zanimanje Janka Polaka „Pedagoška študija o otroku“. — Miro Šijanec priobčuje konec svoje razprave „Triandrus“. — „Književno poročilo“ obsega Antona Lebana oceno konferenčnega poročila g. nadzornika Stiasnega. — „Razgled“ sklepa list. Naročnikom in sotrudnikom veljajo te besede: „Z današnjo številko zaključuje „Popotnik“ svoj 28. letnik. Več kot četrstoletja napornega dela, truda in morečih skrbi imamo torej za seboj. In s ponosom lahko poudarjamo, da trud ni bil zaman, da je delo rodilo dober sad in da smo z našimi težnjami vrlo napredovali. O tem nam svedoči vrsta „Popotnikovih“ letnikov, iz katerih se zreali od leta do leta napredek. Da je tako, imamo se pač zahvaliti vrlim našim sotrudnikom, ki so nas z redko požrtvovalnostjo — pogosto še celo z gmotnimi žrtvami — zalagali z dobrim gradivom ter nam olajševali izvršitev težavne naše zadače. Štejemo si v sveto dolžnost, da jim na tem mestu izrekamo najtoplejšo zahvalo! Priporočamo se jim obenem pa tudi za nadaljno naklonjenost in podporo ter zlasti poudarjamo, da bi pač težko pogrešali one mlajše nadarjene in marljive moči, ki so zlasti v zadnjih letnikih tako bogato zalagali „Popotnikove“ predale z izbornim, aktualnim gradivom. Prosimo jih prelepo, da nam ostanejo zvesti sotrudniki tudi v bodoče. Žal, da jim dela in truda ne moremo nagraditi po zasluženju, ker nam to gmotna sredstva, ki razpolagamo z njimi, ne dopuščajo. Naj jih bodri zavest, da so s svojim koristnim delovanjem pospeševali koristi narodnega šolstva ter povzdigovali tako tudi ugled ljudskošolskega učiteljstva! Želimo le, da bi dosedanjim našim sotrudnikom, ki so po pretežni večini ljudskošolski učitelji, se pridružilo še mnogo novih sodelavcev. Le tako bo mogoče naš podagogo-znanstven list povzdigniti do onega viška popolnosti, ki si ga doseči želimo na korist naše šole in v čast našega stanu. — Ker je pa vsakemu podjetju predvsem potrebna gmotna podlaga se obračamo obenem tudi do vseh naših dosedanjih podpornikov-naročnikov s prošnjo, da nam ostanejo zvesti podporniki tudi v bodoče ter se vrhutega še potrudijo, da nam pridobijo vsaj po enega plačujočega naročnika med tovariši, predvsem pa naj dosežejo, da je vsaka šola naročena vsaj na en izvod „Popotnika“. Le tedaj nam bo mogoče nagraditi našim sotrudnikom vsaj nekoliko njihovo požrtvovalno sodelovanje. — Ne bo se nam menda štelo v zlo, ako na tem mestu omenimo, da završuje „Popotnikov“ urednik s to številko 25 letnico svojega uredništvovanja in da je torej smatrati ta letnik za nekaj jubilejski letnik, kar pa seveda le registramo. — „Popotnik“ bo izhajal v sedanjem obsegu in v sedanjih oblikah tudi v novem letu mesečno kakor dosedaj. Naročnina tudi ostane ista vključno podražanju papirja in delavskih moči. Zato pa se nadejamo, da se „bo število sedanjih naročnikov tem razmeram primerno vsaj podvojilo“. — To želimo tudi mi. „Popotnikovemu“ uredniku pa, velezaslužnemu in značajnemu tovarišu M. J. Neratu, ki je vse svoje sile in zmognosti žrtvoval njemu ter v njegovi službi takorekoč osivel, najiskrenejšje čestitamo k temu jubileju! Živio na čast in korist našega stanu!

Slovan. Na ogled se je razposlala 1. št. IV. letnika našega najlepšega mesečnika, ki resnično nima para na vsem slovanskem jugu tako po elegantni opremlitvi kakor po obliki in bogastvu velikih in krasnih slik. — Dolžnost vsakega inteligentnega Slovanca je, da podpira ta list, ki je eminentne važnosti za naš narod v kulturnem pogledu. — Kakor čujemo, med učiteljstvom ni baš veliko naročnikov. List, ki zastopa protireakcionarno stališče, ki je zatočišče svobodne umetnosti in svobodnega prepričanja, naj bi našel več odziva v naših vrstah. — Učiteljstvu in vsemu slovenskemu občinstvu v modernem in naprednem duhu urejeni mesečnik kar najtopleje priporočamo.

Ljubljanski Zvon. Ta najstarejši slovenski leposlovni list, ki so mu sotrudniki najboljši slovenski literati, je vreden vsestranske gmotne podpore. Med njegovimi sotrudniki je tudi več učiteljev. Uredništvo objavlja tudi za to leto lep program, ki izveden obogati naše leposlovje in našo znanost. Želimo, da bi imel tudi v tem letu „Ljubljanski Zvon“ čimveč naročnikov in bralcev.

Prokleta! Znameniti Bichebourg Vakanov roman v štirih delih, ki ga je v slovenskem prevodu l. 1885. priobčil bil tov. Janko Leban v takratnem „Ljubljanskem Listu“, izide sedaj v posebni knjigi v zalogi g. V. Požgaja v Kranju. Knjiga je opremljena z ilustracijami ter tekst nanovo pregledan po g. Lebanu. Gotovo najde ta interesantni roman obilo kupcev in čitateljev!

Mali dobrotvor. Ta hrvaški mladinski list s podobami bo izhajal tudi v tem letu vsak mesec po enkrat. Vsebinska mu je izbrana. Poln je peseme, povesti, pravljic in poučnih spisov. Vanj pišejo najboljši hrvaški mladinski pisatelji. Zato je med mladino jako priljubljen. Naročnina — 80 h na leto — prejema gosp. Fr. Bartuš, ravn.-učitelj v Zagrebu. Slovenski mladini, ki se hoče priučiti hrvaščini priporočamo ta list.

Politiški pregled.

* **Deželni zbori.** Ker je potekla deželni zborom poslovna doba, so se razšli. — Nove volitve bodo koncem meseca februarja 1908.

* **Prestolni govor v delegacijah.** Na nagovor predsednika je cesar odgovoril s prestolnim nagovorom: „Izraz vdanosti in voščila povodom mojega ozdravljenja so me jako razveselila. Bodi vam presrečna hvala. — Veseli me, da morem poudarjati, da so odnosi s monarhije z inozemstvom od zadnjega delegacijskega zasedanja sem ostali najboljši. Pri zadnjevanje vseh držav stremi za pomirjanjem in konsolidiranjem splošnega miru potom osnovanja odnosajev, ki naj se naslanjajo na čim večje medsebojno zaupanje. S tem, da se bomo strogo ravnali po temeljnih načelih naše politike in opirali na presrečne odnosaje z vsemi državami, bomo tudi v bodoče prispevali uspešno k vzdrževanju miru in zagotavljanju razvoj in blaginjo narodov monarhije. — Moja vojna uprava je omejila, kar se je dalo, povisek stroškov za vojsko in mornarico. Tudi zahteva po izrednih vojnih kreditih je znatno zmanjšana. Bosna in Hercegovina bo tudi v prihodnjih letih mogla pokrivati svoje stroške z lastnimi dohodki. — Normalnemu povisku upravnih stroškov, provzročenemu po progresivnem razvoju uprave, odgovarja povisek postavk o pokritju, ki je odvisen od stalnega gospodarskega razvoja. Prepričan sem, da bo delegate v odločevanju o predlaganih vprašanjih vodila izkušena patriotska požrtvovalnost, voščim njihovemu delovanju najboljšo uspehe in kličem jim dobrodošli.“

* **Prusko politiko** so obsojali v delegaciji Glominski, Klofač, Kramar in Kozlowski, Nemci so jo branili!

* **Poslanska zbornica** je v zadnji seji odobrila budgetni provizorij, zakon o davku na sladkor itd., nakar so šli poslanci na počitnice. Tudi med počitnicami bodo prejemale dijete, seveda na škodo davkoplačevalcev.

* **Koliko davka bomo plačali leta 1908?** Minister Koritowsky se je pri otvoritvi proračunske debate bahal, da je konec l. 1906. nekaj nad 146 milijonov kron prebitka v državni blagajnici, obenem pa je tudi povedal, koliko se bo moralo 1908 plačati državnih davkov.

Direktni davki:	
Zemljiški davki	53,500.000 K
Hišni davki	93,650.000 "
Davki iz stavb	8,264.000 "
Davki iz patentov	20.000 "
Splošni pridobinski davki	35,470.000 "
Davek iz krošnjarije	198.000 "
Davek iz dohodkov podjetij, ki morajo dati javne račune	56,400.000 "
Davek iz dohodkov	9,280.000 "
Osební dohodninski davek	60,900.000 "
Davek iz „višjih“ dohodnin	2,482.000 "
Davek iz obresti dolž. davkov	1,300.000 "
Eksekucijske davščine	2,108.000 "
323,552.000 K	
Indirektni davki:	
Davek od žganja	88,000.000 K
„ iz drožja	750.000 "
„ iz denatur. žganja	830.000 "
„ od piva	77,450.000 "
„ cukra § 1, konsum	130,000.000 "
„ „ § 2	450.000 "
„ „ petroleja	20,400.000 "
„ „ vina in mošta	12,520.000 "
„ „ mesa	16,200.000 "
„ „ drugih življenskih potrebščin	1,520.000 "
Davki od najemščine užitninskega davka	6,333.000 "
Razni davki indirektni	114.000 "
Razni davki,	1,840.200 "
356,307.200 K	

Pripomniti je, da niso tu uračunane carine, tobačna režija in sol.

* **Tajno volilno pravico v občinah** uvedejo na Štajerskem. Glasovalo se bo z listki, ne pa kakor doslej osebno. To bo provzročilo marsikatero izpremembo zlasti po nemškutarskih občinah.

* **Izvrševalni odbor štajerske „Narodne stranke“** se je na seji glavnega odbora v Celju dne 22. decembra sestavil tako: predsednik g. Dr. Vekoslav Kuvovec, podpredsedniki gg. župana Sireca in Šinko ter dr. Bo-

žič, blagajnik g. dr. Ljudevit Stiker, namestnik g. dr. Gvido Sernee, tajniki gg. Vekoslav Spindler, dr. Kalan in Janko Lešničar, odborniki gg. J. Božič iz Zabukovja, Armin Građnik, Viktor Glaser, Avgust Drukar, M. Klinar iz Rečice na Paki, A. Mahne, Mart. Oevirk iz Vel. Pirešice, dr. Janko Sernee in Blaž Urlep, župan iz šentjurske okolice.

* **Vseslovanski kongres** se vrši, kakor smo že poročali, prihodnje leto v Rusiji. Iz srede avstrijskih Slovanov je izvoljen v odbor tudi poslanec Hribar.

* **Boj kot pruskega blaga v Galiciji.** Agitacija za boj kot pruskega blaga se je razširila že po vsi deželi. Osnuje se 105 agitacijskih odborov, a obrtni shodi se skličejo v ta namen po vsi deželi. Na stotisoče tiskanih pol, v katerih se Poljaki pismeno zavežejo, da bodo bojkotirali vsako prusko blago, so že razdelili med prebivalstvo. Za vse člane se uvede posebno znamenje. Da se vračanje pruskih vzorcev, cenikov itd. omogoči, je liga razdelila 500.000 gumiranih lističev z napisom: „Re-tour“, refusé à cause des crimes prussiens sur la nation polonaise.“

* **Ločitev cerkve od države na Francoskem.** Po daljši in burni debati je sprejela zbornica s 354 glasovi proti 177 glasom zakon o cerkvenem imetju, ki ga konfiscira država. S tem zakonom je sprejet ves kompleks zakonov, ki se nanašajo na ločitev cerkve od države.

* **Obligatorična pokojninska pravica privatnih uradnikov.** Minister za notranje stvari, baron Bienerth, je imenoval bivšega poljedelskega ministra grofa Leopolda Auer-sperga za dobo 5 let predsednikom penzijskega zavoda za privatne uslužbence, ki se ima ustanoviti. Izvedbene odredbe k zakonu izidejo v najkrajšem času.

* **Načrt zakona za starostno oskrbo** se predloži državni zbornici oktobra prihodnjega leta. Tako je obljubil ministrski predsednik češkemu poslanec Klofaču.

* **Slovaška liga v Ameriki.** Slovaški izseljenci v Ameriki so si ustanovili svojo ligo, ki ima namen, ohraniti Slovakom tudi v tujini, narodno zavest in zvezo z domovino. Potom lige bodo tudi nabirali denarne podpore za narodnostni boj na Ogrskem.

* **Drugoverci na Ruskem.** Iz Petrograda javljajo, da je minister za notranje stvari predložil državni dumi zakonski načrt, s katerim se odpravijo vsa omejenja državljanskih pravic za drugoverce.

Vestnik.

„Učiteljski Tovariši“ stopa danes pred svoje naročnike v prenovljeni, povečani obliki. To znači lep korak naprej. Kolikor je v naših močeh, bomo tudi v tem letu storili za list. Somišljenice in somišljenike nujno prosimo, naj nas krepko podpirajo, da bomo mogli zadovoljivo izvrševati svojo težko in odgovorno nalogo. Naročniki morajo biti predvsem redni plačniki. Brez denarja ni nič. Vključ povečanju lista in vključ večjim cenam vseh tiskarniških izdelkov ostane naročnina „Učit. Tov.“ ista. Skrbimo vsi, da se pomnoži število njegovih naročnikov tudi v neučiteljskih krogih! To bodi naš odgovor na vse podne napade!

Naši inserati. Inserati so vsakemu listu dobra opora. Po številu teh se da tudi sklepati na ugled lista. Naš list ima že lepo število inseratov. Skrbeti pa moramo tudi, da se to število poveča. Vse trdke, ki imajo zvezo z učiteljstvom in šolstvom, naj objavljajo svoje oglase v našem listu. Kakor podpiramo te trdke mi, tako naj te trdke podpirajo nas. Roka umiva roko. Naši somišljeniki naj v tem smislu posredujejo pri dotičnih trdkah. Tako zve učiteljstvo, kam se mu je obrniti v tem ali onem slučaju, naš list pa pridobi s tem na ugledu in veljavi. Učiteljstvo pa se naj pri naročilih ozira samo na trdke, ki inserirajo v našem listu, ter se naj pri nakupu sklicujejo na oglase „Učit. Tov.“ — Dandanes mora gledati tudi učiteljstvo, da gmotno ucvrsti sebe, svoja podjetja in svoje liste!

Učiteljski dobrotniki. „Učiteljsko društvo za Trst in okolico“ v počastitev spomina pokojnega tov. Strmskega 1. rok na račun pokroviteljine 50 K; gđe. A. malija Donati iz Mokronoga 10 K namesto honorarja g. dr. M. Hočevarju, ki ga je v prid učiteljskemu konviktu odklonil; vesela družba, zbrana po koncertu moravskih učiteljev v Seidlovi restavraciji zložila 32-78 K, (g. zobozdravnik dr. Praunseis je daroval v tej družbi 10 K); trdka Gričar & Mejač v zmislu „gospodarskega programa“ 51 K; slovenskemu učiteljstvu iznova priporočamo te narodno in pošteno trdke. Sroji k svojim! — Živeli učiteljski dobrotniki! Bog plati!

Letnino za učiteljski konvikt so plačali tovariši: M. Vrbič in M. Žitko iz Sodražice; Fr. Ausser iz Boh. Bele in Anton Kadunc iz Tribuč. Hvala!

Jubilejski dar za učiteljski konvikt: tov. E. Gangl iz Idrije 10 K; tov. Jakob Dimnik iz Ljubljane 10 K; tov. Slavoj Dimnik iz Postojne, 3 K in učiteljski IV. leta, Ivan Dimnik iz Ljubljane, 2 K; Jakobina